

دوكتور ئانا سۆزلەپ بەرگەن ھېكايىلەر

ۋاكاكا بىلەن عىشىنىنىڭ
ئۇچار بېلىققا ئۆزگىرىشى

» ئۆلمەيدىغان «

دېڭىز ئادەمگىياھى

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى
شىنجاڭ ئېلېكترون ئۆن - سىن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

“死不了”的海参：维吾尔文 / 黎程程编；阿孜古丽·阿不力米提译. — 乌鲁木齐：新疆美术摄影出版社：新疆电子音像出版社，2011.5

(博士妈妈讲故事)

ISBN 978-7-5469-1357-5

I. ①死… II. ①黎… ②阿… III. ①连环画 - 作品
- 中国 - 现代 IV. ①J228.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2011)第 088811 号

丛 书 名 博士妈妈讲故事
书 名 “死不了”的海参
主 编 黎程程
译 者 阿孜古丽·阿不力米提
责任编辑 努尔阿利亚·阿布都克里木
责任校对 买哈巴·铁外库
制 版 乌鲁木齐标杆集书刊设计有限公司
出 版 新疆美术摄影出版社
新疆电子音像出版社
发 行 新疆新华书店
印 刷 新疆新华印刷厂
开 本 880 mm × 1230 mm 1/24
印 张 2
版 次 2011 年 5 月 第 1 版
印 次 2011 年 6 月 第 1 次印刷
书 号 ISBN 978-7-5469-1357-5
总 定 价 58.00 元(全十册)

ۋاكاكا بىلەن ئەيشىشى ئىچى پۇشقان ھالدا ئۆز - ئۆزىگە
تەسەللى بېرىپ يولىغا راۋان بوپتۇ. بېلىق، راكلار بۇنىڭدىن
سەل غەلتىلىك ھېس قىلىپ، تاخپېئۇسلار بىلەن ئالدىراپلا
خوشلاشقاندىن كېيىن:
— ئاكا - سىڭىللار بۈگۈن سەل خاپىدەك كۆرۈنىدىغۇ، —
دەپ پىچىرلىشىپتۇ.

بېلىق، راكلار ئەر - خوتۇن تاخپىئۇسلاردىن ئايرىلغان بولسىمۇ،
داۋاملىق ئۇلار توغرىسىدا غۇلغۇلا قىلىشىپ:

— تاخپىئۇس ئاتا كۆرۈمسىز ھەم ياۋۇز كۆرۈنسىمۇ، ئەمما ئۇ
بەك باتۇر ئىكەن - ھە!

— شۇنداق، تاخپىئۇس ئانا ئېمانچە ئاق كۆڭۈل - ھە، مەن ئۇنى
ياقتۇرۇپ قالدىم، - دېيىشىپتۇ.

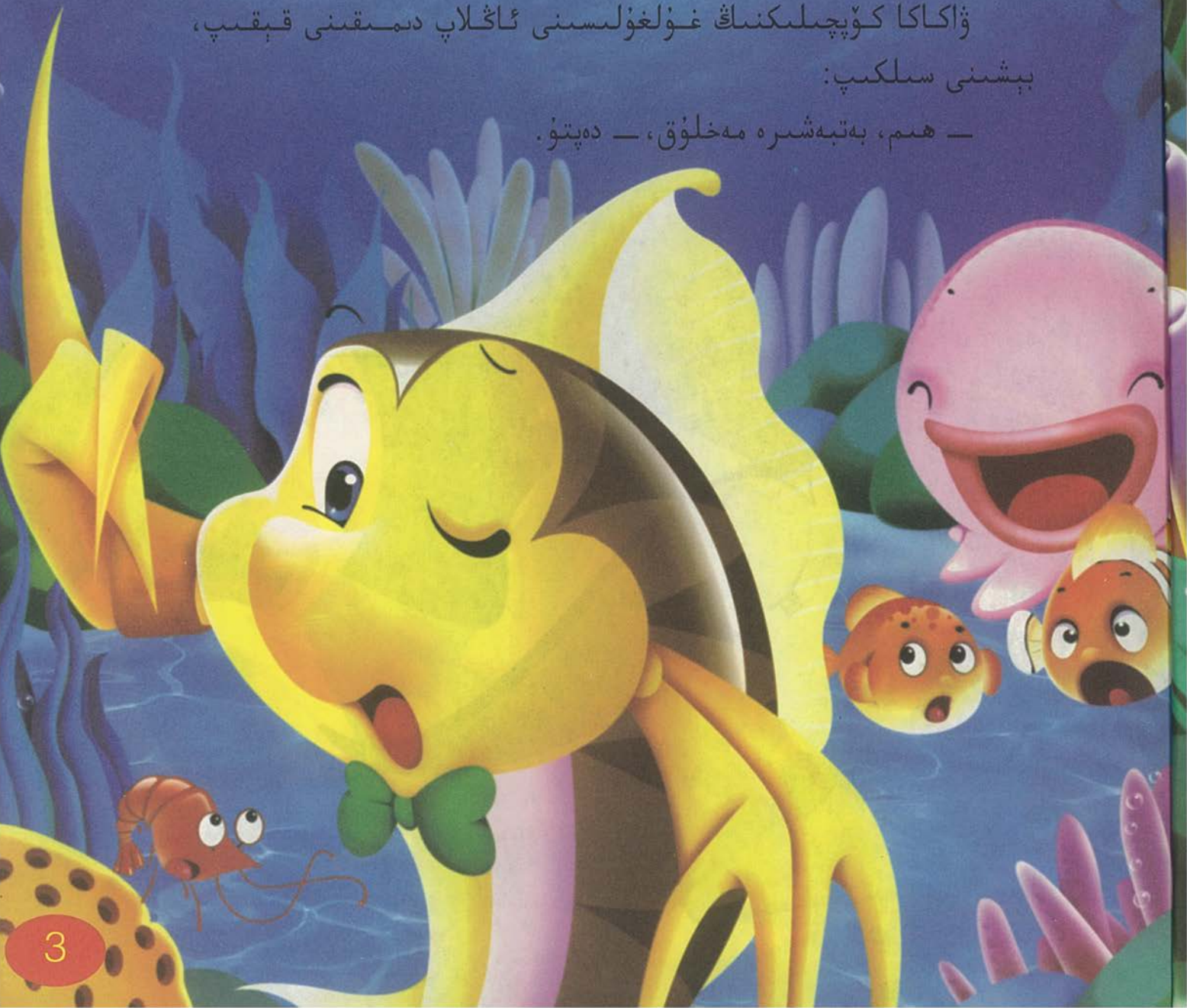

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكەتى
ئۇيغۇر كىتابلىرىنىڭ بىكى ئادرېسى
www.uighurkitap.com

ۋاكاكاك كۆپچىلىكنىڭ غۇلغۇلىسىنى ئاڭلاپ دىمىقىنى قېقىپ،

بېشىنى سىلكىپ:

— ھىم، بەتبەشىرە مەخلۇق، — دەپتۇ.

بېلىجان ۋاكاكانىڭ تاخپېئۇسىدىن نېمىشقا بۇچىمىزلا نارازى بو-
لىدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى چۈشىنەلمەي:

— ئۇچار بېلىق ئاكا، سىز نېمىشقا تاخپېئۇسىنى ئاقسۇمۇسسىز؟
ئۇلار ناھايىتى قالتىسقۇ؟ — دەپ سوراپتىكەن، ۋاكاكا مەسلىھەتچىسى:
ھالدا:

— ئۇلار پو ئېتىشىنى، مۇشتلىشىشنى ياخشى كۆرىدىكەن. سەن
لىكىچۈ تېخى، — دەپتۇ.

بېلىجانلار تاخپىئۇسلارنىڭ بەدىنىدىكى قاتتىق قاسراقلارغا ھەۋەسلىنىپ:
— ئۇلارنىڭ قاسراقلىرى نېمىدېگەن قالتىس — ھە، — دېيىشىپتۇ.
راكلامۇ بېلىجانلارنىڭ دېگىنىنى قوللاپ:
— شۇنداق، بىزنىڭ قاسراقلىرىمىزغا سېلىشتۇرغاندا، ئۇلارنىڭ قاسرىقى
ھەم قېلىن، ھەم قاتتىق ئىكەن، — دېيىشىپتۇ. ۋاكاكا ئۇلارغا رەددىيە بەرگۈدەك
سەۋەبىنى ئويلاپ تاپالماپتۇ.

بۇ چاغدا، قويۇق دېڭىز يوسۇنزارلىغىدا بىر پېشىل رەڭلىك
دېڭىز ئادەمگىياھى ئۇلارنىڭ غۇلغۇلىلىرىنى تۇتاي قېلىپ، ئۆزىنى
تۇتالماي:

— قاسراقنىڭ نېمىسى ياخشى، تېنى ئېغىرلىشىپ كېتىپ،
بولۇپ قالىدۇ، ئۇنى سېلىۋېتەي دەپمۇ سېلىۋەتكىلى بولمايدۇ.
لوقما سايپتۇ.

ۋاكاكا ناتونۇش ئاۋازنى ئاڭلاپ سەل ئەندىكىپ، ئالدىدىكى
ئاچچە يىراق بولمىغان جايدىكى دېڭىز يوسۇنزارلىقىنى
ھەمراھلىرىغا كۆرسىتىپ تۇرۇپ:
— ئاۋاز ئاۋۇ تەرەپتىن ئاڭلىنىۋاتقاندەك قىلىدۇ، — دەپتۇ.

ۋاڭكا تىزلىكتە ئۈزۈپ باشقىلاردىن ئۆتۈپ كېتىپتۇ. ئۇ دېڭىز ئاستى يوسۇنزارلىقىدا
نۆۋەت چىقارماي يوشۇرۇنۇپ تۇرغان ھېلىقى دېڭىز ئادەمگىياھىنى كۆرۈپتۇ - دە:
- ئاغىنىلەر تېز كېلىپ كۆرۈپ بېقىڭلار، بۇ يەردە ئادەمگىياھى بار ئىكەن -
دەپ ھەمراھلىرىنى چاقىرىپتۇ.

بېلىق، راكلار دەرھال يېتىپ كېلىپ، ئۇ بىر ئېغىز، بۇ بىر ئېغىزدىن:
- ئاجايىپكەن - ھە! سەپسىلىپ قارىمىسا ھېچنەمنى كۆرگىلى بولمايدىكەن، - مەن
ئۇنى دېڭىز يوسۇنىنىڭ يوپۇرمىقىمىكىن دەپ قاپتىمەن، - دېيىشىپتۇ.

بېلىق، راكلار دېڭىز ئادەمگىياھىنى ئورۇۋېلىشىپ ئۇنىڭ تەق - تۇرقى ھەققىدە غۇلغۇلا قىلىشقا باشلاپتۇ.

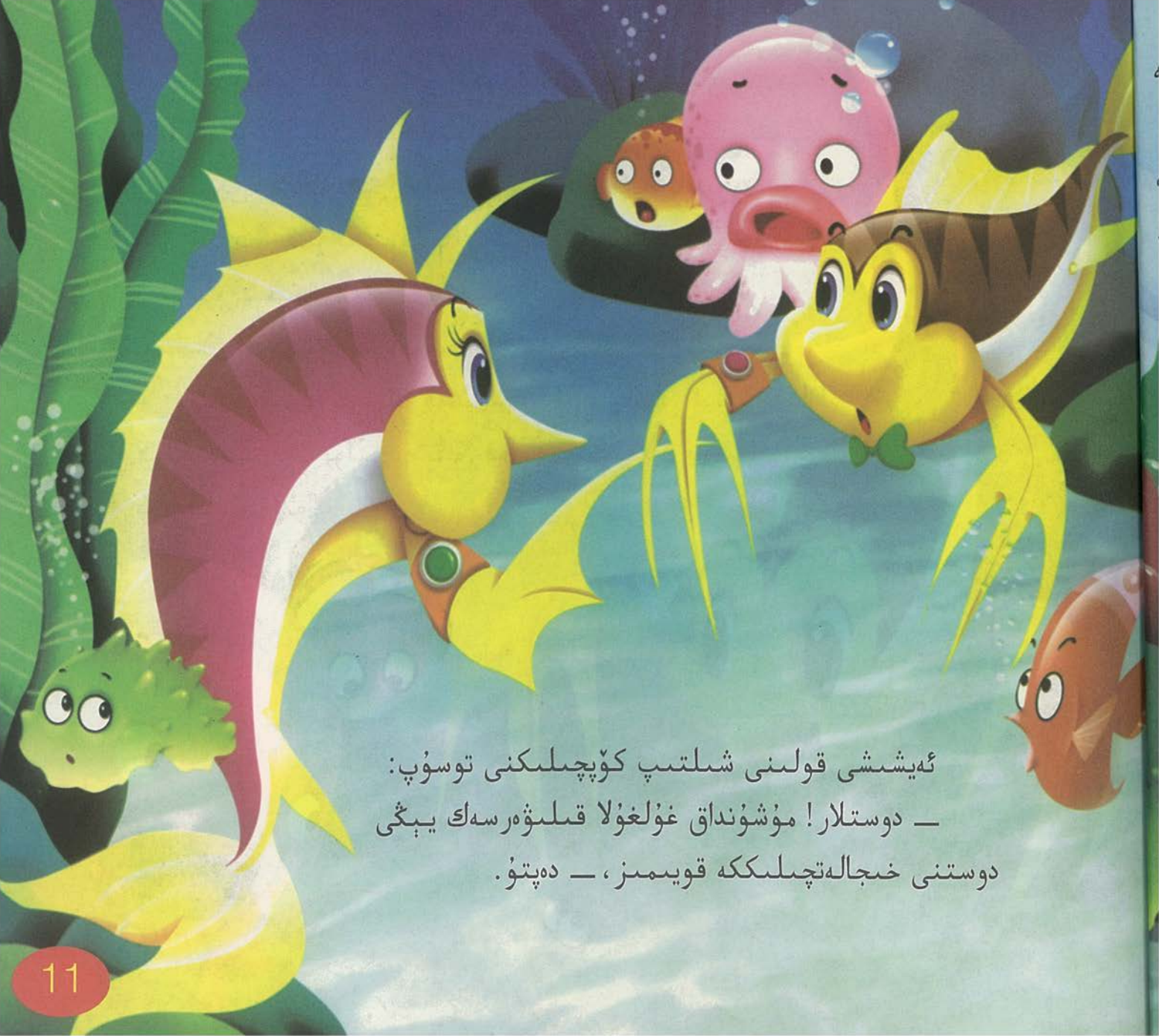
— قاراپ بېقىڭلار، ئۇ بەك يۇمشاق، يۇمران، بەدىنىدە ئۈستىخانمۇ يوق ئىكەن.

• شۇنداق ئەمەسمۇ، شۇڭا ئۇنىڭ تاخپېئۇسنىڭ قاسرىقىغا ھەسەت قىلغىنىدىن ئەجەبلەنمىسەكمۇ بولغىدەك، — دېيىشىپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھىمۇ ۋاكاكانىڭ كۆزىگە
سغماپتۇ. ئۇ ئەيشىشىگە:

— ئۇنىڭ پۈتۈن بەدىنى ساپىلا گۆش ئىكەن،
ئۇنىڭ تېخى سانجاق - سانجاق تىكىنى بار ئىكەن، —
دەپتىكەن، باشقا بېلىق، راكلارمۇ بەس - بەستە
— ماڭاي دېسىمۇ ماڭالمايدىكەن.
— راستىنلا شۇنداق ئىكەن، ئۇ قانداقمۇ سۇ ئۈ-
زەلمسۇن، — دەپ غۇلغۇلا قىلىشىپتۇ.

ئەيشىشى قولىنى شىلتىپ كۆپچىلىكنى توسۇپ:
— دوستلار! مۇشۇنداق غۇلغۇلا قىلىۋەرسەك يېڭى
دوستنى خىجالەتچىلىككە قويىمىز، — دەپتۇ.

— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىم، بۇ يەردە مۆكۈنۈپ نېمە
قىلىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ ۋاكاكا. دېڭىز ئادەمگىياھى
ئاغزىدىكى يېمەكلىكنى مىسىلداپ يۇتۇۋېتىپ، ئاندىن:
— مەن غزالىنىۋاتمەن، سىلەرمۇ كېلىپ ئوزۇقۇمنى
تېتىپ بېقىڭلار، بەك تەملىك، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.
بېلىقلار بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئاغزىنى پۈرۈشتۈرۈپ:
— ھەي، بۇ يەرنىڭ ھەممىسى قۇم — پانتاق ئىكەن، تازا
كۈلكىلىك گەپ بولدى، پانتاق قانداقمۇ تەملىك بولسۇن؟ —
دەپ كۈلۈشۈپتۇ.

ئەيشىشى ئىككى «قولى» نى چىقىرىپ، كۆپچىلىكنى
جىم بولۇشقا ئىشارەت قىلىپ:
— ئۇنىڭ گېپىنى سەۋرچانلىق بىلەن ئاڭلاپ باقايلى.
چۇ؟ — دەپتىكەن، ۋاككا دىمىقىنى قېقىپ:
— ھە، مېنىڭمۇ ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ باققۇم بار،
پاتقاقتا يېگۈدەك زادى قانداق تەملىك نەرسە باركىن؟ —
دەپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى ئويناقتىپ تۇرۇپ:

— قۇم - پانقاقتا نۇرغۇن جان - جانىۋار، ئۆسۈملۈكلەر، ئىنسانلارنىڭ بارچىلىرى،
دېئاتوم، يەنە تېخى نۇرغۇن كىرىمپىنىلىك ئۆسۈملۈكلەر بار، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئەمەلىك،
قېنى، ئىشەنمىسەڭلار، سىلەرمۇ كېلىپ تېتىپ بېقىڭلارچۇ، مەن راستكىلا ئىنسان
دېمىدىم، — دەپتۇ. بېلىجانلار بۇ گەپنى ئاڭلاپ يېگەن نەرسىلىرىنى قۇسۇۋېتىپ كېتىپتۇ.
تاسلا قايتۇ.

راك ئورنىدىن تۇرۇپ، دېڭىز ئادەمگىياھىنى

قوللاپ:

— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىمىزنىڭ دېگەنلىرى
دۇرۇس، پانئاققا ھەقىقەتەن نۇرغۇن ئوزۇقلۇق ماددىلار
بار، — دەپتۇ. بېلىجانلار بېشىنى چايقاپ قۇلاقلىرىنى
دىڭ قىلىپ، ئۇنىڭ گېپىدىن شۈبھىلىنىپتۇ.

— كىشىلەرنىڭ چوڭ بېلىق كىچىك بېلىقنى،
كىچىك بېلىق راكىنى، راك قۇم — پاتقاقنى يەيدۇ، دېگىنى
بىكار ئەمەسكەن — دە، — دەپتۇ ۋاككاكا بولۇپ قېلىپ.
بېلىجانلار ۋاككانىڭ «بېلىجانلارنى يېمىش» دېگەن
گېپىنى ئاڭلاپلا، جۇدۇنى ئۆرلەپ قاپتۇ.

ۋاكاكا بېلىجانلارنىڭ نېمىشقا خاپا بولۇپ
قالغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى ئاڭقىرالماي قاپتۇ. ئەيشىشى
دەرھال ئۇنىڭ قاننىنى تارتىپ، بوش ئاۋازدا:
— ئاكا، قالايمىقان گەپ قىلما، — دەپتۇ.

ۋاكاكا دەرھال سۆزىنى پەردازلاپ:

— ئۇنداقتا، مەن دېگەن گېپىمنى، «بېلىجان چوڭ بېلىقى راک بېلىجاننى يەيدۇ، دەپ ئۆزگەرتسەم بولامدۇ - بولمامدۇ، - دەپتۇ. ئەپسۇسكى بېلىجانلارنىڭ ئاچچىقى يەنىلا بېسىقمىغانىكەن. راک ياخشى نىيەتتە بېلىجان دوستلىرىغا:

— ئۇنىڭ گېپىگە ئېرەن قىلىپ كەتمەڭلار، بىز دېگەن مەڭگۈلۈك قەدىناس دوستلاردىن، - دەپ نەسەھەت قىپتۇ.

ئەيشىشى دەرھال گەپنىڭ تېمىسىنى بۇراپ، دېڭىز ئادەمگىياھىدىن
سەممىيلىك بىلەن:

— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىم، سىز ھەم سۇ ئۈزۈشنى
بىلمەيدىكەنسىز، ھەم بەك ئاستا ئۆمىلەيدىكەنسىز، پۈتۈن بەدىنىڭىز بەك
يۇمشاق، يۇمران ئىكەن. ناۋادا دۈشمەنگە دۇچ كېلىپ قالسىڭىز قانداق
قىلىسىز؟ — دەپ سوراپتىكەن، ئەتراپتىكى باشقا بېلىجان، راكلار
ئەيشىشنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ، بىردىنلا دېڭىز ئادەمگىياھىدىن ئەنسىرەپ
قېلىشىپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى ئۇلارنىڭ گېپىگە بىرۋاقىتلىق خاندەك كۆ-

لۈمسىرەپ:

— ھا، ھا، ئاغىنىلەر مەندىن ئەنسىرمەڭلار، بىزنىڭ دېڭىز

ئاستىدا ياشاپ كېلىۋاتقىنىمىزغا ئالتە يۈز مىليون يىلدىن ئارتۇق

شۇڭا بىزنىڭ «ئۆلمەس دېڭىز ئادەمگىياھى» دېگەن نامىمىز بار،

دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

ۋاكاكا باشقىلارنىڭ لاپ ئۇرۇشىدىن بەك بىزار بولغاچقا،
«ھىم» دەپ دىمىقىنى قېقىپتۇ - دە، ئاغزىنى پۈرۈپ:
- ئاغىنە، لاپ ئېتىشقا راسا ئۈستىگەنسىن، قېنى
ئاغىنىلەرگە دەپ باقە، سىلەرنىڭ زادى قانداق «ئۆلمەس»
چارەڭلار بار؟ - دەپ سوراپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى خۇددى ھاكىملار دەك
ئاغزى - ئاغزىغا تەگمەي:
- بىزنىڭ بەدىنىمىز رەڭ ئۆزگەرتەلەي-
دۇ، شۇڭا دۈشمەنلەر ئاسانلىقىچە بىزنى پەرق-
لەندۈرەلمەيدۇ، - دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

بېلىجان، راكلار باشلىرىنى لىڭشىتىپ:
— ھە، بىزنىڭ بايا ئۈنى تاپالمىغانلىقىمىزدىن
ئەجەبلەنمىسەكمۇ بولغۇدەك، — دېيىشىپتۇ. ئەيشىشى
ئېسىنى يىغقانداك بولۇپ:

— بۇ ئەسلىدە مۇنداق ئىش ئىكەن — دە، دېڭىز
ئاستىدا خىلمۇخىل دېڭىز ئادەمگىياھلىرىنىڭ بارلىقى
بىكار ئەمەسكەن — دە، — دەپتۇ ھەيرانلىق بىلەن.

دېڭىز ئادەمگىياھى ئاغىنىلىرىنىڭ ئۆزىنى راسا
ماختىغانلىقىدىن پەخىرلىنىپ:
— ئۇنىڭدىن باشقا، بىز خەتەرگە يولۇققاندا ئۆزىمىزنىڭ
ئىچكى ئەزالىرىنى سىرتقا چىقىرىۋېتىمىز — دە، دۈشمەنلەر ئۇنى
ئاج كۆزلۈك بىلەن يەۋاتقاندا ئوغرىلىقچە بەدەر قاچىمىز، — دەپتۇ.

ئەيشى جىددىلىشىپ دېڭىز ئادەمگىيەھى.

دىن:

— ۋايجان، بۇنىڭ نېمىسى ياخشى، ئىچكى
ئەزالىرىڭلار بولمىسا، سىلەر قانداق ياشايسىلەر؟ —
دەپ سوراپتۇ. ۋاكاكا دېڭىز ئادەمگىيەھىنىڭ بۇ
گەپلىرىگە ئىشەنمەي، ئاۋازىنى غەلىتە چىقىرىپ:
— سىلەر راستىنلا قالتىس ئىكەنسىلەر، ھى،
ھى، — دەپ قويۇپتۇ.

بۇ قېتىم دېڭىز ئادەمگىياھى تېخىمۇ مەغرۇرلىنىپ كېتىپ-
تۇ ۋە ئەتەي ئۆزلىرىنى كۆز - كۆز قىلغان ھالدا:
— سىلەرتېخى بىزنى بوش چاغلاق قالغانمىڭلار؟ —
دەپتۇ. بېلىجان ۋە راكلار بۇ ئىشنىڭ تېگى - تەكتىنى بىلىپ
باققۇسى كېلىپ دەرھال:
— ھە، سىلەرنىڭ زادى قانداق ياخشى چارەڭلەر بار؟ — دەپ
سورىشىپتۇ.

ئاغىنىلارنىڭ گەپنىڭ ئاخىرىنى
ئاڭلاشقا تەقەززا بولۇپ تۇرغىنىنى كۆرگەن
دېڭىز ئادەمگىياھى مېيىغدا كۈلۈپ قويۇپ،
پەخىرلەنگەن ھالدا:

— بىز ئۈنچە ئاسان ئۆلۈپ كەتمەيمىز،
ئەنسىرمەڭلار، تەخمىنەن 50 كۈندە،
قورسىقىمىزدا يېڭى ئىچكى ئەزالار قايتىدىن
ئۆسۈپ چىقىدۇ، — دەپتۇ.

ئەيشىشى ھەيران بولغان ھالدا:
— پاه، بۇ تولىمۇ كارامەت ئىش ئىكەن، — دەپتۇ. بېلىجان، راکلار
دېڭىز ئادەمگىياھىغا ھەۋەس قىلىشىپ، ئۇنى:
— ۋاھ، بۇ ئادەمنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمىگۈدەك كارامەت ئىكەن، بۇ خىل
كارامەت ھەقىقەتەن بەك قالتىسكەن، — دەپ بەس - بەستە ماختىشىپتۇ،
پەقەت ۋاكاكالا كۆڭلىدە بۇ ئىشقا قايىل بولماي، تەرسالىق بىلەن:
— ھىم، بۇنىڭ قانچىلىك ھەيران قالغۇچىلىكى بار! — دەپ ئويلاپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى يەنە ئۆزىنى ماختاپ:

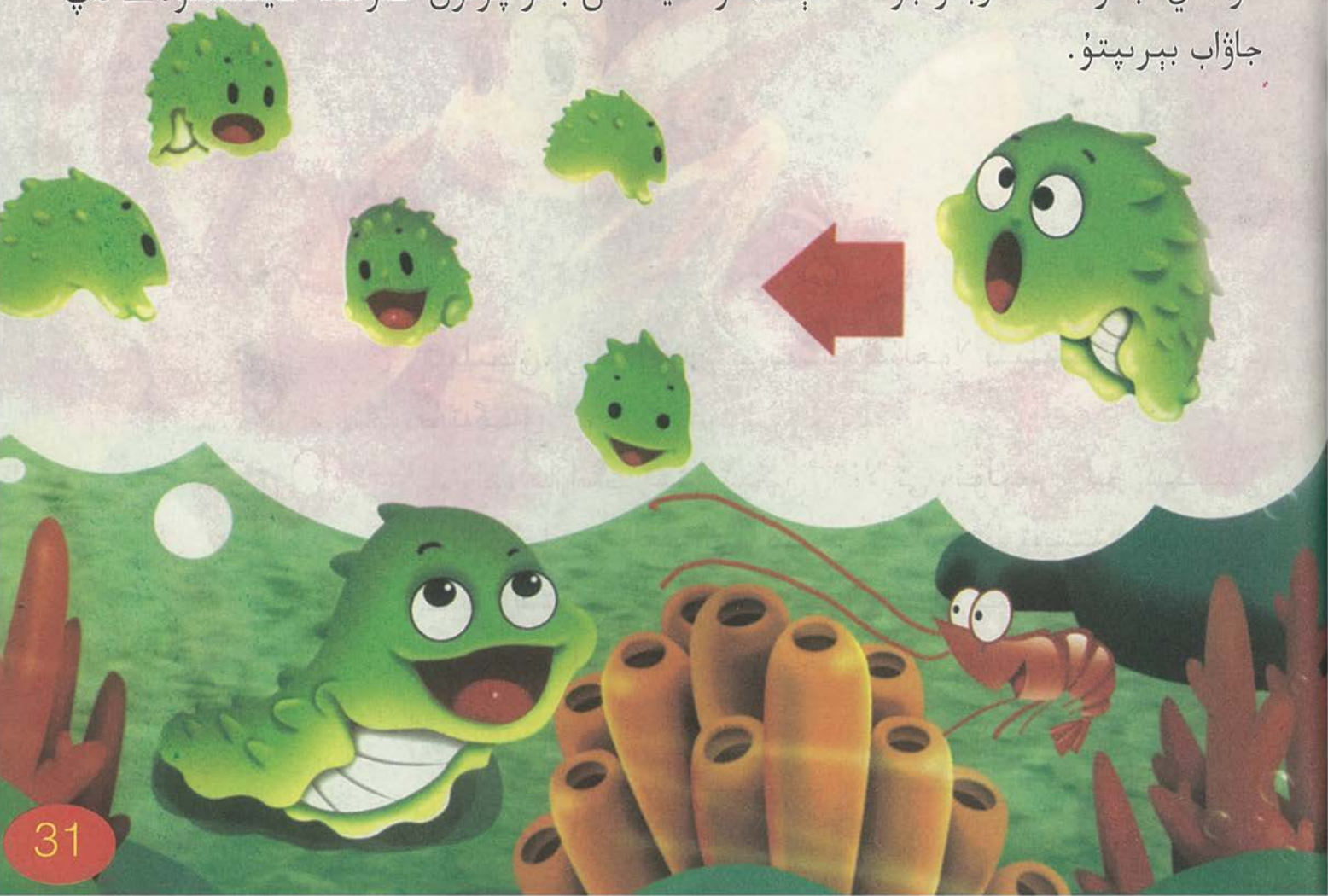
— بىزنىڭ يەنە تېنىمىزنى پارچىلاشتەك
بىگىسىمىز مۇ بار تېخى، — دەپتىكەن، بېلىجان، راكلار بۇ
خىل كارامىتىنىڭ بەك قالتىس ئىكەنلىكىنى ھېس
قىلىپ ھەممىسى بىر ئېغىزدىن:

— نېمە! تەننى قانداقمۇ پارچىلىغىلى بولسۇن؟ —
راستىنلا شۇنداق قىلالامسىلەر، تېزراق دەپ بەرگىنە، —
دېيىشىپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى ئاغىنىلەرگە سەۋرچانلىق بىلەن چۈشەندۈرۈپ:
— بىز ئەتراپىمىزدىكى مۇھىتنىڭ ياشاشقا ماس كەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلغاندا،
تېنىمىزنى بىرنەچچە بۆلەككە پارچىلاپ، ھەرتەرەپلەرگە بەدەر قاچىمىز، ھالبۇكى ئانچە ئۇزاق
ئۆتمەي، بىزنىڭ ھەربىر بۆلەك تېنىمىز قايتىدىن بىر پۈتۈن گەۋدىگە ئايلىنىدۇ، — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ.

بېلىجان، راكلار بەس - بەستە غۇلغۇلا قىلىشىپ، ئاغزى -
ئاغزىغا تەگمەي:

— ۋاھ، كارامەت ئىش ئىكەن، ئۇلارنى «ئۆلمەس» لەر دېگەندىن
ھەيران قالمىساقمۇ بولغىدەك - ھە، — دېيىشىپتۇ. ئەيشىشمۇ:

— بۇ راستىنلا بەك كارامەت ئىش ئىكەن، مېنىڭ بۇنداق گەپنى
تۇنجى قېتىم ئاڭلىشىم، — دەپ ماختاپ كېتىپتۇ. ۋاكاكا يەنىلا قايىل
بولماي:

— بۇ يەنە قانچىلىك ئىشتى، — دەپ دىمىقىنى قېقىپتۇ.

بېلىجان، راكلار ۋاكاكانىڭ ھامان بىر چەتتە تۇرۇپ غەلىتە گەپلەرنى قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ غۇلغۇلا قىلىشىپ:

— ئۇچار بېلىق ئاكام بەك قىزىقكەنغۇ، ئۇ دائىم ئاجايىپ - غارايىپ غەلىتە گەپلەرنى قىلىدىكەنغۇ؟

— شۇ ئەمەسمۇ، باشقىلارنىڭ ھەممىسى دېڭىز ئادەمگىيا. ھىنىڭ كارامىتى كۆپ ئىكەن دېيىشىۋاتسا! — دەپتىكەن، ۋاكاكا ئۇلارنىڭ غۇلغۇلىسىنى ئاڭلاپ، كۆڭلىدە قايىل بولماپتۇ - دە، چىرايىنى سەت قىلىپ: «ھىم!» دەپ قويۇپتۇ.

ئەيشىشى كۆپچىلىكىنىڭ بەس - مۇنازىرىگە بەنت
بولۇپ كېتىپ خەتەرنى ئۇنتۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ:
— ئەمدى جېدەللەشمەڭلار، مەن غەيرىي شەپقىتى
ئاڭلىغاندەك قىلدىم، دەرھال پاناھلىنىيلى، — دەپتۇ.

ۋاكاكا، ئەيشىشى ئاكا - سىڭىل ۋە بېلىجان، راكلار دېڭىز
يوسۇنزارلىقىغا مۆكۈشۈپتۇ. ئەيشىشى دېڭىز ئادەمگىياھنىڭ
مىدىر - مىدىر قىلماي تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، دەرھال ئۇنىڭغا:
— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىم، تېز كېلىڭ، تېز بولۇڭ،
دەپ قول ئىشارىسى قىپتۇ. دېڭىز ئادەمگىياھى ئىرەنشگەندەك
ئاستاغىنە قوزغىلىپ قويۇپتۇ - دە:

— ئەستا، مەن تېز ماڭالمىمەن،
دەپتۇ. بېلىجان، راكلار دېڭىز ئادەمگىياھىدىن
ئەنسىرىسىمۇ، ئۇنىڭغا قانداق ياردەم قىلىشنى
بىلەلمەي تازا تىت - تىت بوپتۇ.

بۇ چاغدا كۆك رەڭلىك بىر چوڭ بېلىق ئاستا - ئاستا
ئۈزۈپ كەپتۇ. ئۇ دېڭىز ئادەمگىياھنىڭ يېنىغا ئۈزۈپ
كەلگەندىن كېيىنلا ئاندىن ئۇنى بايقىۋاپتۇ. چوڭ بېلىق
خۇشاللىقىدىن قاقاقلاپ:

— ياھ، ئاخىرى ياخشى ئوزۇقلۇق تاپتىم، بۇ
قېتىم قورسىقىم ئاچ قالمايدىغان بولدى، —
دەپتۇ. بېلىجان، راكلار يوسۇنزارلىقىغا
قورققىنىدىن لام - جىم دېيەلمەي قېلىشىپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى قاچالمىغاچقا، بىر پەس ئويلنىنۇالغاندىن
كېيىن، قۇيرۇق قىسمىنى كۆتۈرۈپ، «مىرت» قىلىپلا ئىچىدىكى
بارلىق ئەزالىرىنى تېنىنىڭ سىرتىغا چىقىرىۋېتىپتۇ. چوڭ بېلىق بۇ
ئەھۋالنى كۆرۈپ دەسلەپتە ئەندىكىپ قايتۇ، ئارقىدىن ئۆز - ئۆزىگە:
— ۋوي، بۇلار نېمىدۇ؟ — دەپتۇ.

چوڭ بېلىق دېڭىز ئادەمگىياھىنىڭ ئىچكى ئەزالىرىنى
تېتىپ بېقىپ:

— پاھ، بۇ نېمىدىگەن تەملىك! — دەپ تېتىدىغان بۇ چاغدا،
دېڭىز ئادەمگىياھى چوڭ بېلىقنىڭ ئورۇقلىرىنى تېتىدىغان
پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ دەرھال ئوغرىلىقچە قېچىپ كېتىپ
تۇ. ۋاكىكا، ئەيشىشى ئاكا — سىڭىل ۋە بېلىجان، راكلا رۇ
ئەھۋالنى كۆرۈپ، جىددىيلەشكەنلىكىدىن يۈرىكى ئاغزىغا
تېقىلىپ قالغاندەك بوپتۇ.

چوڭ بېلىق دېڭىز ئادەمگىياھىنىڭ ئىچكى ئەزالىرىنى ئىشتىھا بىلەن يەپ بولۇپ،
ئارقىدىن ھېلىقى بودەك دېڭىز ئادەمگىياھىنى يېمەكچى بولغاندا، ئۇ ھېچبىر دە كۆرۈنمەپتۇ.
چوڭ بېلىق تازا غەزەپلىنىپ، ئۆز - ئۆزىگە:

— ۋۇي، ھېلىقى سولتەك قېنى؟ ئەجەب كۆرۈنمەيدىغۇ؟ ياق،

مەن ئۇنى دەرھال تاپمەن، — دەپتۇ. ۋاھالەنكى بۇ چاغدا، ئۆلۈمدىن
قېچىپ قۇتۇلغان دېڭىز ئادەمگىياھى دېڭىز يوسۇنزارلىقىدا
ئوغرىلىقچە چوڭ بېلىقنى مەسخىرە قىلىۋاتقان ئىكەن. كۆپچىلىك
ئۇنىڭغا قايىل بولۇپ، باشمالتىقىنى چىقىرىشىپتۇ.

چوڭ بېلىق كەتكەندىن كېيىن، بۇ بالا - قازادىن قۇتۇلغان بېلىكچان، راكلار دېڭىز
ئادەمگىياھىنىڭ ئەقىل - پاراستى ۋە باتۇرلۇقىنى ئاغزى - ئاغرىغا ئەگمەي ماختىشىپ:
- دېڭىز ئادەمگىياھى، سىز ھەقىقەتەن قالتىس ئىكەنسىز.
- باتۇرلۇق قىلىپ ھېلىقى ئەبلەختىن قىلچە قورقىمىدىڭىز جۈمۈ، - دېيىپتۇ.
ئەيشىشى ۋاكاكادىن:

- ئەمدىغۇ ئۇنىڭ گېپىگە ئىشەنگەنسىز؟ - دەپ سوراپتۇ. بۇ چاغدا ۋاكاكا بېلىكچان
لىڭشىتىپ قايىل بولغان ھالدا:
- پاي، دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىڭىز راستىنلا باتۇر ھەم كەسكىن ئىكەن، -
دەپتۇ.

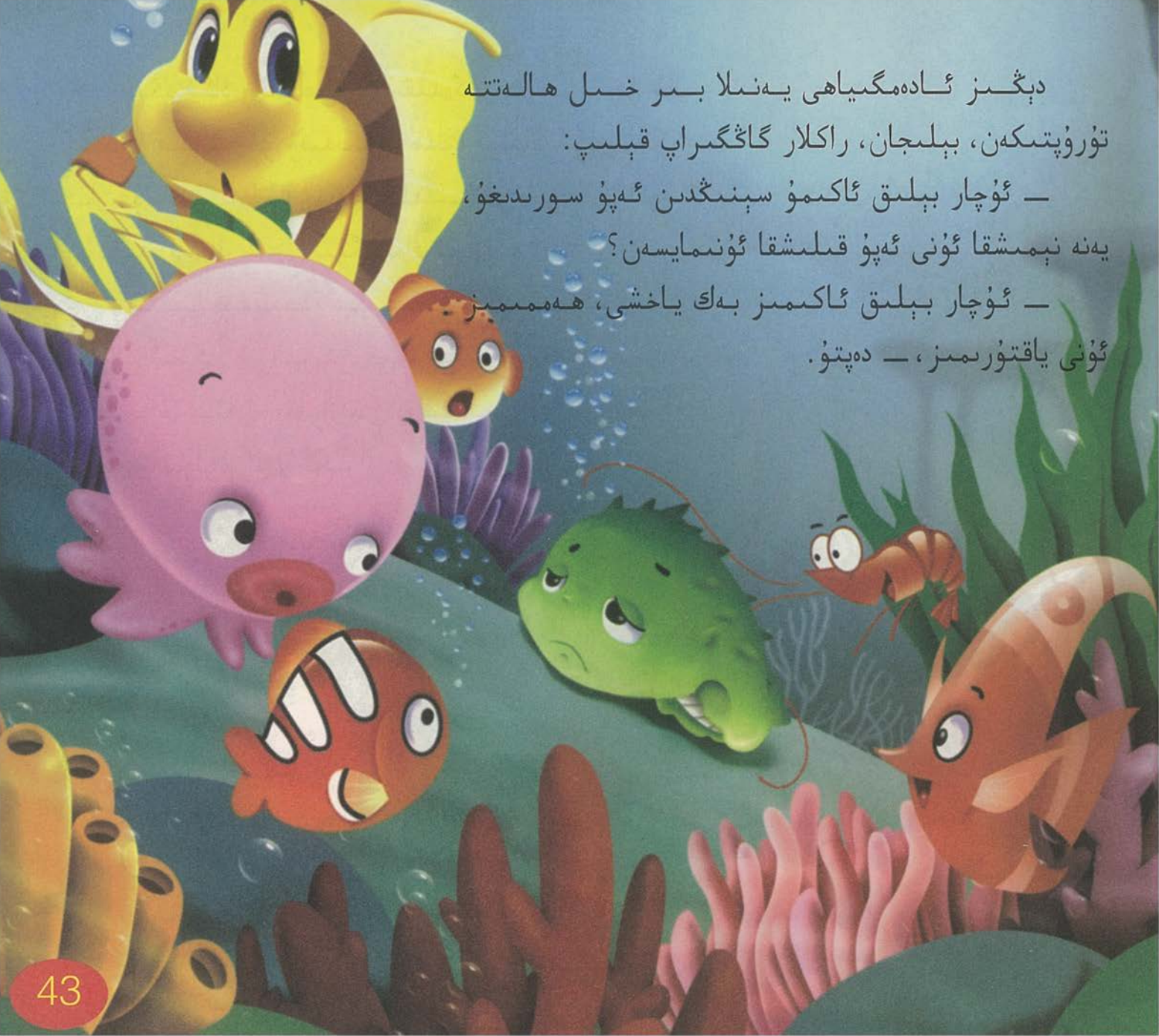

ئەيشىشى دېڭىز ئادەمگىياھغا تەشەككۈر ئېيتىپ:
— رەھمەت سىزگە، سىز ئەقىل ئىشلىتىپ باتۇرلۇق
قىلمىغان بولسىڭىز، چوڭ بېلىق بىزنى بايقاپ قالاتتى — دە،
بىز ھەممەيلەن خەتەر ئىچىدە قالاتتۇق، — دەپتۇ. بېلىجان،
راكلامۇ ئۇنىڭ گېپىگە قوشۇلۇپ:
— راست، رەھمەت سىزگە، — دېيىشىپتۇ.

ھالبۇكى، دېڭىز ئادەمگىياھى بۇ چاغدا ئۇلارنىڭ گېپىگە ئېرەنشىمگەندەك تۇرۇپتۇ، ھەتتا بىر ئېغىز گەپ قىلىشنىمۇ خالىماپتۇ، بېلىجان، راكلار سەل غەلىتلىك ھېس قىلىپ:

— ئۇنىڭغا نېمە بولغاندۇ؟ رەنجىپ قالغاندەك تۇرىدىغۇ؟ — دەپ پىچىرلىشىپتۇ. ۋاكاكا ھەتتا: «مېنىڭ باياتىنى قوپاللىقلىرىم سەۋەبىدىن دېڭىز ئادەمگىياھى شۇنداق قىلىۋاتقان ئوخشايدۇ» دەپ ئويلاپ، دەرھال ئۇنىڭدىن:

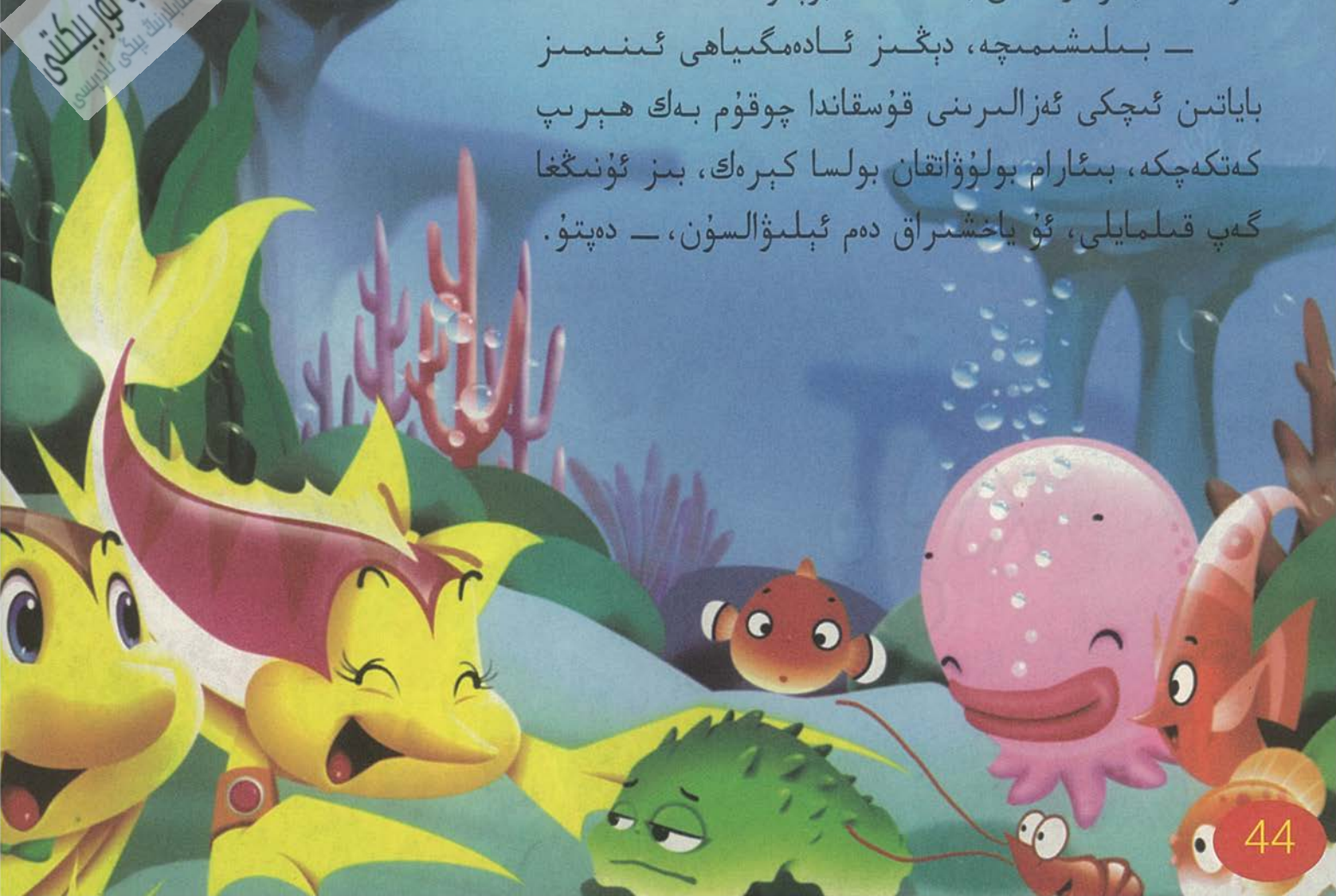
— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىم، سېنى رەنجىتكەن باياتىنى سۆزلىرىمدىن كەچۈرۈم سورايەن، — دەپ ئەپۈ سوراپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى يەنىلا بىر خىل ھالەتتە
تۇرۇپتىكەن، بېلىجان، راكلار گاڭگىراپ قېلىپ:
— ئۇچار بېلىق ئاكىمۇ سېنىڭدىن ئەپۇ سورىدىغۇ،
يەنە نېمىشقا ئۇنى ئەپۇ قىلىشقا ئۇنمايسەن؟
— ئۇچار بېلىق ئاكىمىز بەك ياخشى، ھەممىمىز
ئۇنى ياقتۇرىمىز، — دەپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى بۇرۇنقىدەكلا ھارغىن، چارچاپ
كەتكەن ھالەتتە كۆرۈنىدىكەن. ھەتتا ئۇنىڭ كۆپچىلىككە
قارىغۇسىمۇ كەلمەيدىكەن، ئەيشىشى ئويلا - ئويلا
كۆڭلىدە بىرنەرسىنى بىلگەندەك بوپتۇ - دە:

— بىلىشىمچە، دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىمىز
باياتىن ئىچكى ئەزالىرىنى قۇسقاندا چوقۇم بەك ھېرىپ
كەتكەچكە، بىئارام بولۇۋاتقان بولسا كېرەك، بىز ئۇنىڭغا
گەپ قىلمايلى، ئۇ ياخشىراق دەم ئېلىۋالسۇن، — دەپتۇ.

ۋاكاكادېڭىز ئادەمگىياھىغا:

— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىم، ئۆزىڭىزنى ئاسراڭ، بىز
چوڭ قوشۇنغا يېتىشىۋالايلى، كۆرۈشكچە ئامان بولۇڭ، —
دەپ خوشلىشىپتۇ. كۆپچىلىكنىڭ ھەممىسى كېلىپ ئۇنىڭ
بىلەن كۆزى قىيمىغان ھالدا خوشلىشىپتۇ. بۇ چاغدا دېڭىز
ئادەمگىياھى يەنىلا ئاجىز، زەئىپ ھالەتتە كۆرۈنىدىكەن.

— دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىمىز ھەقىقەتەن «ئۆلمەس» ئىكەن — ھە، — دەپتۇ
ۋاكىكا. ئەيشىشى قايغۇرغان ھالدا:
— بىراق مەن يەنىلا ئۇنىڭدىن ئەنسىرەۋاتىمەن، — دەپتىكەن، بېلىجان،
راكىلار ئۇنىڭ گېپىنى چۈشەنمەي:
— نېمىشقا ئەنسىرەيسىز، ئۇ قالىتىس تۇرسا، — دەپ سورىشىپتۇ.

— ئويلاپ بېقىڭلار، 50 كۈندىن كېيىن ئاندىن ئۇنىڭ يېڭى ئىچكى ئەزالىرى قۇسۇپ چىقىدىكەن، بىراق ئاشۇ 50 كۈندە ئۇ يەنە دۈشمەنگە يولۇقۇپ قالسا قانداق قىلار؟ يا ئۇنىڭ قۇسۇپ چىقىرىدىغان ئىچكى ئەزالىرى بولمىسا، — دەپتۇ ئەيشىشى چۈشەندۈرۈپ. بېلىجان، راكلار ئىختىيارسىز ھالدا دېڭىز ئادەمگىياھىدىن ئەنسىرەپ: — شۇنداق، ئەمدى قانداق قىلغۇلۇق؟ — دېيىشىپتۇ.

ئەمما ۋاكاكا دېڭىز ئادەمگىياھىغا تولۇق ئىشەنچ باغلاپ:

— كۆپچىلىك ئەنسىرمەيلى، دېڭىز ئادەمگىياھى ئىنىمىز ناھەقلىق ئەيسىر، ئۇنىڭ يەنە بىر يۈرۈش كارامىتى بار، ئۇنىڭ بۇ كارامەتلىرى جەزمەن كارغا ئىشەنمەيلى دەپتۇ. كۆپچىلىك ئۇنىڭ گېپىگە قوشۇلۇپ:

— دۇرۇس، شۇڭا بىز ئۇنى «ئۆلمەس» دەپ ئاتىغان ئەمەسمۇ، — دېيىشىپتۇ.

دېڭىز ئادەمگىياھى

دېڭىز ئادەمگىياھى دېڭىز - ئوكيانلاردا ياشايدۇ.
خان يۇمشاق تەنلىك ھايۋان. ئۇنىڭ تېنىنىڭ ئاستى -
ئۈستى يۇمشاق بولۇپ، ئۆزىنى قوغدايدىغان قورال يوق، يەنە كېلىپ ئۇ سۇ ئۈزەلمەيدۇ، پەقەت ئاستا ئۆملىمەيدۇ.
لېكىن سىلەر بۇ كىچىك كۆرۈمىز جانىۋانى سەل چاغلىماڭلار، ئۇنىڭ ئۆزىنى قوغدايدىغان بىرنەچچە خىل كارامىتى بار، جېنى
ناھايىتى چىڭ!

ئالدى بىلەن، ئۇ رەڭگىنى ئۆزگەرتەلەيدۇ. دېڭىز - ئوكيانلاردىكى مارجان تاشلار ئىتراپىدا ياشايدىغان دېڭىز ئادەمگىياھى قۇغۇر ياكى كۆكۈچ
رەڭلىك بولىدۇ. دېڭىز يوسۇنزارلىقى، دېڭىز ئۆسۈملۈكلىرى ئارىسىدا ياشايدىغان دېڭىز ئادەمگىياھى يېشىل رەڭدە بولىدۇ. «باشقىلارنى ئاداشتۇرۇۋېتىدىغان
رەڭلىك كىسىم» كىيىۋالغان دېڭىز ئادەمگىياھى ئىتراپىدىكى مۇھىتتا پۈتۈنلەي يوشۇرۇنۇۋالدىغان بولغاچقا، رەقىبلىرى ئۇنى ئاسانلىقىچە بايقىيالمايدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا،
دېڭىز ئادەمگىياھى يەنە ئۇنى تۇتۇپ يەيدىغان خەتەرلىك ھايۋانلارغا يولۇققاندا، ئۆزىنىڭ ئىچكى ئىزالىرىنى قۇسۇپ چىقىرىدۇ. دۈشمىنى ئۇنىڭ ئىچكى ئىزالىرىنى ئاچ
كۆزلۈك بىلەن يەۋاتقان پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، قېچىپ كېتىدۇ. ئىچكى ئىزالىرىنى قۇسۇپ چىقىرىۋەتكەن دېڭىز ئادەمگىياھىدىن ئىنساننىڭ ھاجىتى يوق. تەخمىنەن 50
كۈن ئىچىدە ئۇنىڭ يېڭى ئىزالىرى قايتا ئۆسۈپ چىقىدۇ. قانداق، بۇ ئاجايىپ كارامەتتىكىن؟ ئۇنىڭ يەنە «تېنىنى پارچىلاش» تەك كارامىتى بار. ئۇ ئىتراپىدىكى مۇھىتتىكى ياشاشقا مۇۋاپىق
يېق كەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلغاندا، تېنىنى بىرنەچچە بۆلەككە پارچىلىۋېتىپ، ھەر تەرەپكە قېچىپ كېتىدۇ. دېڭىز ئادەمگىياھى ئۆزىنى پارچىلىۋەتكەندىن كېيىن ئۇنىڭ
ھەر بىر بۆلەك تېنى قايتىدىن مۇكەممەل گەۋدەگە ئايلىنالايدۇ. باھ، ئۇ راستىنلا قاتتىمكىن؟ شۇڭا ئۇنى «ئۆلمەس» دەپ ئاتىشىمىزنىڭ ئەجەبلىكىدەك يېرى يوق.

كېسىكى قىسىمىنىڭ مەزمۇنى

«تېرىككەك يەلقورساق»: ۋاكاكا، ئەيشىشى ئاكا - سىڭىل بىر چىرايلىق بېلىجانغا يولۇقىدۇ، بۇ بېلىجان بەك
تېرىككەك بولۇپ، ئۇ خاپا بولغاندا چىرايى غەلىتىلىشىپ، قورسىقى توپتەك يوغاناپ كېتىدۇ. ئۇ يەنە «غورت، غورت»
قىلىپ غورۇلدايدۇ. ۋاكاكا ئۇنىڭغا قىزىقىپ قېلىپ، بىر ئامال قىلىپ ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرمەكچى بولىدۇ. بىراق
ئۇ كېيىن بۇ زەھەرلىك بېلىقنىڭ «توقماق بېلىق» ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ.

بىلىم — قولىڭىز يېتىدىغانلا جايدا.
 بۇ كىتاب سىزگە ئەزەلدىن ئاڭلاپ باقمىغان
 ھېكايىلەرنى ئېيتىپ بېرىدۇ.
 بۇ كىتاب بالىلارنى ئىلىم - پەن قەسىرىگە
 باشلاپ بارىدۇ.

مەجمۇئە نامى: دوكتور ئانا سۆزلەپ بەرگەن ھېكايىلەر
 كىتاب نامى: ئۆلمەيدىغان دېڭىز ئادەمگىياھى
 تۈزگۈچى: لى چېڭچېڭ
 تەرجىمە قىلغۇچى: ئارزىگۈل ئابلىمىت
 مەسئۇل مۇھەررىرى: نۇرئالىيە ئابدۇكېرىم
 مەسئۇل كوررېكتورى: مەرھابا تەۋەككۈل
 بەت ياسىغۇچى: ئۈرۈمچى بىياۋگەنجى كىتاب لايىھەلەش چەكلىك شىركىتى
 نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت - فوتو سۈرەت نەشرىياتى
 شىنجاڭ ئېلېكترون ئون - سىن نەشرىياتى
 تارقاقچۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى

زاۋۇت: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى
 فورماتى: 1/24 880mm × 1230mm
 باسما تاۋىقى: 2

نەشرى: 2011 - يىلى 5 - ئاي 1 - نەشرى
 بېسىلىشى: 2011 - يىلى 6 - ئاي 1 - بېسىلىشى
 كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5469-1357-5
 ئومۇمىي باھاسى: 58.00 (يۈەن جەمئىي ئون كىتاب)

5.80

ISBN 978-7-5469-1357-5

总定价: 58.00 元 (全十册)